

zgodovino krasoslovja, sicer ne kot prvi, a kot ponovni odkritelj in njen najbolj vnet zagovornik. Učinke tega procesa vidi Bögli v številnih endokraških pojavih in jim pripisuje lepo število drobnih kraških oblik. Ker vidi v tem procesu glavnega oblikovalca podzemeljskih votlin, proglašava dozdno cono za neaktivno, s čimer se marsikdo ne bo strinjal.

Kot v drugih, je tudi v Böglijevi monografiji nekaj poglavij nadpovprečno obširno, originalno in temeljito obdelanih in dobro ilustriranih s črtaji in grafikoni (poleg korozije vrste brojnica, ki jih imenuje vrulje, jamski sedimenti, drobne površinske kraške oblike), nekaj pa manj (morfologija večjih površinskih kraških pojavov in razvoj kraškega površja vobče). Bolj kot drugi pisci se je Bögli naslonil na izsledke svojega raziskovanja, ki jih je objavil v dolgi vrsti člankov in razprav. Zal pa ti izvirajo predvsem iz proučevanja jame Hölloch in švicarskega visokoalpskega krassavobče, ter delno iz severnoameriških jam. Toda tam se javljajo le nekateri kraški tipi in dinarski kraški pojavi čisto izstopajo iz prikazanih okvirjev. Če so kraški pojavi v slovanskih deželah na sploh zanemarljivi, knjigi ni mogoče zameriti, saj ne obravnava krassa v prostoru, temveč stremi predvsem za zakonitostni kraškega razvoja kot dela tekočih voda. Bolj vprašljive pa so napake, ki so nastale zaradi nepoznavanja ali neupoštevanja tudi take literature o evropskem krassu izven Zahodne Evrope in Švice, ki je pisana v nemškem, angleškem ali francoskem jeziku (ti so, kot kaže, piscu razumljivi). Naj navedem nekaj primerov, ki se tičejo dinarskega krassa. Pri obravnavi zajezenega krassa je prezrt teoretski doprinos srbskih geomorfologov. Termina kamenica in uvala sta pogrešno pripisana slovenskemu, nemški Karren pa slovanskemu izvoru. Za dolino (= vrtačo) Bögli navaja, da so jo uvedli v rabo avstrijski geologi in geomorfologi, ne omenja pa, da so jo prevzeli iz slovenskega ljudskega jezika. Za kraško polje je pogrešno navedena prva navedba pri Steinbergu iz l. 1761. Steinberg res obravnava Cerkniško polje, toda ga tako ne imenuje.

I. Gams

Roland E. Randall, Theories and Techniques in Vegetation Analysis, Oxford University Press, Oxford, 1978, 61 strani.

Uredniki angleške strokovne zbirke »Teorija in praksa v geografiji« (v izdaji Oxford University Press) so uvrstili vanjo, kot enajsti zvezek, tudi knjižico o teoriji in načinih proučevanja vegetacije. V to zbirko uvrščena dela so namenjena študentom geografije na univerzah pa tudi narčovalcem in vsem tistim, ki odločajo o izrabi geografskega okolja. Glavni namen zbirke je dati pregled razvoja novejših metod in teorije proučevanja vegetacije v geografiji ter pokazati njih uporabnost v zvezi s proučevanjem specialnih vprašanj.

Po tej zasnovi zbirke sodi vanjo tudi prikaz proučevanja odnosov med geografskim okoljem in vegetacijo, ki je eden najvidnejših sestavnih delov tega okolja. Avtor, dober poznavalec drevesnega rastišča in obalne vegetacije, obravnava v knjižici le nekatera poglavja iz vegetacijske geografije. Poudarek je zlasti na kvantitativnih metodah proučevanja rastišča. S tem želi avtor pokazati, kako so lahko kvantitativne metode povezane z novejšim razvojem biogeografske teorije.

Da bi dosegel ta namen, razdeli avtor snov knjige na več poglavij. V začetnem prikaže vlogo, ki jo ima rastje v naravnem in antropogenem okolju. Tu so na kratko zajeta vprašanja o pomenu rastišča, rastišču in izrabi tal, značilnih rastlinskih vrstah in združbah, varstvu rastišča, študiju ekosistemov, onesnaženju rastišča, razvoju in širjenju vegetacije ter spreminjanje vegetacije zaradi delovanja človeka.

Ker poteka proučevanje rastišča že nekaj desetletij in se z njim bavi več strok, je posebno poglavje posvečeno zgodovini in razvoju proučevanja vegetacije. V njem je na začetku predstavljeno, kako so se začela proučevanja rastišča, nato sledijo kratke razlage fitosociologije, rastlinske ekologije,

objektivnih metod proučevanja ter hipotez o organizmih in individualistih.

Rastje je dinamično in se spreminja v prostoru in času, zato obravnava eno od poglavij rastlinske sukcesije, vpliv rastja na okolje, monoklimaks, poliklimaks, stabilnost in kolebanje v rastlinski odedi, vegetacijsko regionalizacijo, klasifikacijo rastja, konkurenco med rastlinami ter vplive sprememb naravnih razmer.

Tem poglavjem sledita osrednji poglavji, v katerih bralec spozna precej metod proučevanja in analize rastja. V teh dveh poglavjih avtor seznani braleca s fiziognomskimi analizami, dominanco, pogostostjo in pokrovnostjo rastlin, minimalnimi površinami proučevanja in kvadrati, sintetičnimi meritvami, s proučevanjem rastja po metodi Braun-Blanqueta, o raznih klasifikacijah vegetacije, o testiranju hipotez in o laboratorijskih eksperimentih.

Knjižica sodi v vrsto učbenikov in priročnikov iz angleškega jezikovnega področja, ki prinašajo zlasti kvantitativne metode proučevanja pokrajine kot celote ali njenih posameznih dejavnikov. Tako v tem delu spoznamo, kako naj bi se te metode uporabljale pri proučevanju rastja. Vendar bi vrsta navedenih proučevalnih metod bolj zaživila, če bi jih spremljalo več konkretnih navedb njihove uporabe.

V tem delu je jasno vidna usmeritev proučevanja vegetacije v angleško govorečih deželah, ki teži pri analizi rastja k močnemu upoštevanju rastlinskih vrst, s čimer se loči od proučevalcev na celinski Evropi, ki proučujejo vegetacijo kot sklop rastlinskih združb. Katera od smeri daje realnejšo podobo rastja, bodo pokazali rezultati nadaljnjih analiz rastlinske odede v različnih pokrajinah.

Kljub temu pa predstavljeno delo s svojo vsebino in idejami spodbuja in vabi k preizkusu opisanih metod pri proučevanju tudi tako raznoličnega rastja, kot je naše.

Franc Lovrenčak

Vink A. P. A.: Land Use in Advancing Agriculture. Advanced Series in Agricultural Sciences 1., Springer-Verlag Berlin Heidelberg, New York 1975 (94 slik, 115 tabel, 394 strani).

Dr. Vink je profesor fizične geografije in pedologije na univerzi v Amsterdamu. V uvodu knjige podčrtuje, da je imela nizozemska šola o prsteh vedno znaten interes za proučevanje odnosov med izrabo tal in naravnimi viri zemljišč. Nadalje je okrog leta 1970 zelo pridobil na pomenu ekološki aspekt izrabe tal in zemljišč. Avtor je kot ekspert FAO in UNESCO potoval in sodeloval pri najrazličnejših akcijah teh organizacij širom po svetu. V knjigi ne obravnava le problemov izrabe tal na Nizozemskem, temveč so dodani tudi številni primeri iz najrazličnejših krajev po svetu. V uvodu je tudi simpatična zahvala kmetovalcem Nizozemske, Indonezije, Luksemburga, Kameruna, Ruande, Tunisa, Iraka, Švice in Italije, od katerih, pravi, se je naučil verjetno več kot od kogarkoli drugega. Ko pregledujemo to knjigo, ki upošteva prav gotovo vse pomembnejše avtorje s tega področja, in navaža tudi kratke izvlečke njihovih izsledkov s komentarjem, je vedno razviden neposreden Vinkov stik s konkretnimi problemi izrabe zemljišč.

Knjiga je razdeljena na 7 glavnih poglavij s številnimi podpoglavji. Uvodu, ki obravnava definicijo izrabe tal, antropološki, historični in institucionalni aspekt izrabe tal, vire izrabe tal in današnje ter potencialno izrabo tal, sledi naslednja zaokrožena poglavja: raziskave izrabe tal; tipi izrabe tal; naravni viri; pokrajinska ekologija in razmere zemljišč; vrednotenje zemljišč; razvoj izrabe tal v naprednem kmetijstvu. Iz teh naslovov glavnih poglavij je razvidna zaokrožena zasnova knjige. V posameznih poglavjih so problemi prikazani zelo sistematično, pregledno in podkrepļeni s številnimi primeri.